

**Львівський національний університет імені Івана Франка
Комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівський
обласний інститут післядипломної педагогічної освіти»**

**Завдання III етапу Всеукраїнської учнівської олімпіади
з української мови і літератури 2023–2024 н. р.**

9 КЛАС

2024

А. УКРАЇНСЬКА МОВА (40 балів)

I. Доведіть, що добре знаєте український правопис (орфографію та пунктуацію): 6 балів.

1) Запишіть прислівники (прислівникові сполуки) разом, окремо або з дефісом (3 бали).

Без/угаву, пліч/о/пліч, по/українськи, до/речі, аби/як, один/одином, по/моєму, по/двоє, по/третє, рік/у/рік, туди/сюди, до/вподоби.

---

2) Розставте розділові знаки в наведеному тексті (3 бали).

Наша любов до рідної Вітчизни творча любов. Патріот не той хто вмiє виголошувати пишні фрази а той хто своєю кропіткою щоденною працею множить багатство рідної землі прикрашає перебудовує свою Батьківщину.

В. Симоненко

II. Продемонструймо кмітливість і належну обізнаність.

До запозичених слів доберіть національні відповідники (5 балів).

Тинейджери	
кастинг	
аплодисменти	
елегантний	
симпатія	
екземпляр	
оптимізм	
специфіка	
унікальний	
реальність	

2) З'ясуйте значення слів **військовий і **воєнний** та поєднайте їх зі словами, поданими у дужках (командир, трибунал, заклад, оркестр літак; стан, конфлікт, операція, період, агресія): 4 бали.**

---

3) Установіть відповідність між фразеологізмами та їх тлумаченням (3 бали). Відповідь запишіть нижче.

1. Вбивати клин	А Домагатися залагодження справи
2. Нагріти руки	Б Багато
3. Спускатися з неба на землю	В Сварити кого-небудь між собою
4. Оббивати пороги пороги	Г Нечесно наживатися
5. Золота молодь	Ґ Звільнитись від ілюзій
6. Сім п'ятниць на тиждень	Д Розбещені діти багатих батьків
7. Танцювати під дудку	Е Часта й легка зміна своїх рішень
8. Бити байдики	Є Коритися у всьому кому-небудь
9. Збігти за водою	Ж Нічого не робити, лінуватись
10. Як бджіл у вулику	З Минати, проходити з часом

1 – ; 2 – ; 3 – ; 4 – ; 5 – ; 6 – ; 7 – ; 8 – ; 9 – ; 10 –

4) Поставте наголоси у словах (5 балів).

Чорнослив, спина, курятина, дочка, зозла, позаочі, вишиванка, ненависть, казна-коли, дрова.

III. Чи добре знаєте граматику?

1) Утворіть форми родового відмінка множини від слів (4 бали).

Поле, сосна, тато, серце, буря, війна, подорож, тунель, путь, стаття, відро, відкриття, береза, стопа, церква, сукня.

---

2) Перепишіть речення, замінивши цифри числівниками (5 балів).

Упродовж року музеї Львова відвідує близько 450 тисяч осіб. Музейні фонди міста нараховують близько 36,5 тисяч експонатів. Експозиція єдиної в Україні та Європі аптеки-музею розміщена в 16 залах площею до 700 м. кв. Автобуси із 156 екскурсантами прибули до міста вчасно.

---

3) Установіть відповідність між способом творення слів і прикладом (4 бали).

- 1 суфіксальний
- 2 префіксально-суфіксальний
- 3 безафіксний
- 4 складання основ

- А по-доброму, узголів'я, підвіконня
- Б доброта, світанок, чорноземний
- В ліворуч, шістсот, краєвид
- Г підпал, підліт, підхід
- Д підвид, підклас, підтип

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

4) Наведені речення схарактеризуйте за типом і підкресліть у них граматичні основи (4 бали).

1. Слова були розміщені в алфавітному порядку.	
2. Від трав віяло сонним холодом.	
3. Стою у колі мрій і спогадів.	
4. Задзвонили в усі дзвони по всій Україні.	

Б. УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА (40 балів)

I. Дайте лаконічні відповіді на завдання (15 балів).

1) На які групи поділяють родинно-побутові пісні? (3 бали)

---

2) Які літературні жанри характерні для Старого й Нового завітів? (2 бали)

---

3) Назвіть дві найдавніші рукописні книги України-Руси. (2 бали)

---

4) Назвіть козацькі літописи. Яке значення вони мали в житті українського народу? (3 бали)

---

5) Чому Григорій Квітка-Основ'яненко написав повість «Маруся»? Як він сам пояснював причини появи цього твору? (3 бали)

---

6) Яку роль у драмі «Наталка Полтавка» виконує родинно-побутова пісня «Ой під вишнею, під черешнею»? Хто її співає? (2 бали)

II. Виконайте завдання з теорії літератури (9 балів, по 3 бали за кожне завдання).

1) Назвіть характерні жанрові риси народної балади.

---

2) Розкрийте поняття «бурлеск» і «травестія».

---

3) У чому полягає класицистичний принцип трьох єдностей? Назвіть твір, у якому цей принцип реалізовано.

III. Виберіть лише 1 правильний варіант відповіді на тестові завдання (10 балів, по 1 за кожен правильну відповідь).

1) «Коли ці вірші мої він швидко пройде, не добачивши, яка в кожному штучка ховається, мало або жодного не досягне позитку. Але коли над кожним віршиком так багато забавиться, аж поки зрозуміє, що в ньому за річ захована, вельми їх полюбить», – звертався до читача

- А Станіслав Оріховський
- Б Данило Туптало
- В Семен Климовський
- Г Мелетій Смотрицький
- Д Іван Величковський

2) Легендарний Боян, якого згадає автор «Слова про похід Ігорів», був онуком

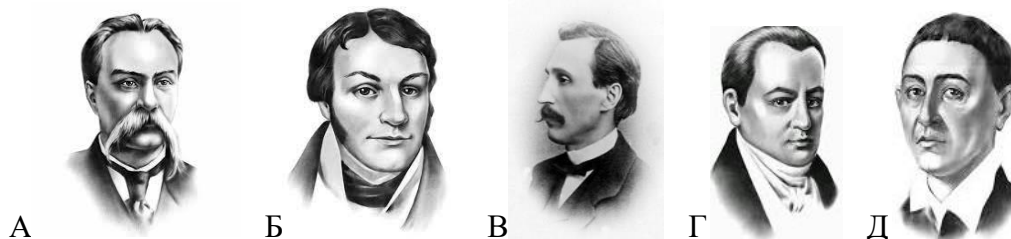
3) Виберіть улюблений музичний інструмент Григорія Сковороди.

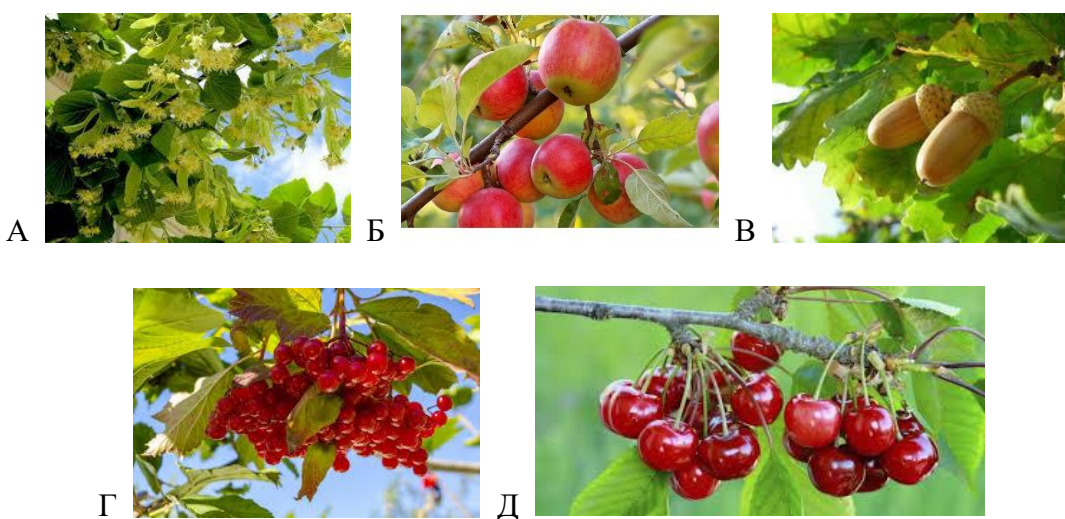
4) Автором фундаментальної праці «Четъї Мінеї» («Житія Святих») був

- А Станіслав Оріховський
- Б Юрій Дрогобич
- В Лазар Баранович
- Г Данило Туптало
- Д Григорій Граб'янка

5) До кого звертався Тарас Шевченко зі словами: «Утні, батьку, щоб нехотя / На весь світ почули, / Що діялось в Україні, / За що погибала, / За що слава козацькая / На всім світі стала!»? Виберіть портрет цього письменника.

6) «Із дерева сього зломити / Ти мусиш гілку хоть одну; / Без неї бо ні підступити / Не можна перед сатану; / Без гілки і назад не будеш / І душу з тілом ти погубиш», – говорить Сивілла Енеєві. Яке дерево допомогло Енеєві потрапити в пекло?

7) Установіть за малюнками хронологічну послідовність подій у поемі «Енеїда».

- А 1, 3, 2, 5, 4
- Б 5, 2, 1, 3, 4
- В 2, 1, 4, 3, 5
- Г 3, 5, 1, 4, 2
- Д 5, 1, 3, 2, 4

8) Головні герої повісті «Маруся» Григорія Квітки-Основ'яненка познайомилися на

- А Клечальній неділі
- Б Покрову
- В Благовіщення
- Г Вербній неділі
- Д Вознесіння

9) Яка будівля, пов'язана з життям Григорія Сковороди, зображена на банкноті номіналом 500 гривень?

- А Переяславський колегіум
- Б Свято-Троїцький монастир
- В Києво-Могилянська академія
- Г Харківський колегіум
- Д Києво-Печерська лавра

10) Слова виборного Макогоненка «Без жартів, знаю гарного жениха для Наталки. А коли правду сказати, то я і прийшов за його поговорити з вами, пані Терпилихо» в драмі «Наталка Полтавка» є

- А експозицією
- Б зав'язкою
- В розвитку дії
- Г позасюжетним елементом
- Д кульмінацією

IV. Виконайте завдання на відповідність. Проставте хрестики у відповідних клітинках. Один варіант, позначений літерою, не має пари (6 балів, кожна правильно підібрана пара – 0,5 бала).

1) Установіть відповідність між назвою народної пісні й уривком із неї.

1. «Місяць на небі, зіроньки сяють»	А «Ой там криниця під перелазом – / Вмиємось, серденько, обоє разом»
2. «Цвіте терен, цвіте терен»	Б «Взяли ж мене заміж дали / І світ мені зав'язали. – / Така доля моя! / Гірка доля моя!»
3. «Сонце низенько, вечір близенько»	В «Як ми любились та й розійшлися, / Тепер навіки зійшлися знов»
4. «Чи я в лузі не калина була»	Г «А я, бідна, гірко плачу – зрадив мене милий, / Зрадив мене милий»
	Д «Лице очі не дрімали, / А вже сходить сонце»

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

2) Установіть відповідність між князем та його характеристикою в «Слові про похід Ігорів».

1. Всеслав	А «Ти бо можеш Волгу веслами розкрити, а Дін шоломами вилляти! Коли б ти тут був – то була б рабня по ногаті, а бранець – по різані»
2. Ярослав	Б «...Подзвонив своїми гострими мечами об шоломи литовські, погубив славу діда свого Всеслава, а сам під

черленими щитами на кривавій траві погублений литовськими мечами»

3. Святослав

В «Високо сидиши ти на своїм злотокованім столі, підпер гори угорській своїми залізними полками, заступивши королеві путь, зачинивши Дунаю ворота, метаючи тягарі через хмари, суди рядячи до Дунаю»

4. Ізяслав

Г «Грозою був він: розгромив своїми сильними полками харалужними мечами наступив на землю Половецькую, притоптав горби і яруги, змутив ріки і озера, висушив потоки і болота»

Д «...Князям городи рядив, а сам вночі вовком бігав: із Києва добігав до півнів у Тмуторокань, великому Хорсові вовком путь перебігав»

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					

3) Установіть відповідність між уривком із твору та його жанром.

1. «За Божим наказом він ударив палицею своєю по скелі – і з неї ринула вода в такій кількості, що пили досхочу весь народ і худоба»

А житіє

2. «Цей отець наш Феодосій став святим переможцем злих духів у печері. Після постригу матері його, зрікшись усього мирського, ще з більшою ревністю віддав себе на службу Божу»

Б повчання

3. «Два тури піднімали мене на рогах разом із конем, олень один мене бив і два лосі, один ногами топтав, а другий рогами бив, вепр мені на бедрі меч відняв...».

В притча

4 «Ось вийшов сіяч, щоб посіяти зерно своє. І, як сіяв, упало одне край дороги, і було повитоптуване, а птахи небесні його повідзьобували»

Г легенда

Д літопис

	А	Б	В	Г	Д
1					
2					
3					
4					